

Kamil Gozdek

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.: „Skargi na działania Policji w kontekście łamania praw człowieka na przykładzie województwa dolnośląskiego”, opracowanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Jerzego Jaskierni wraz z promotorem pomocniczym dr Łukaszem Piłką.

Na przestrzeni dziejów rozwój katalogu praw człowieka wynikających z przyrodzonej i niezbywalnej godności ludzkiej jako źródła wszelkich praw podstawowych gwarantował coraz precyzyjniejsze uwarunkowania prawne chroniące prawa podstawowe. Rzeczypospolita Polska jako członek struktur Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, a także Unii Europejskiej zobowiązała się przyjąć i przestrzegać praw zawartych w dokumentach traktujących o prawach naturalnych. Podstawowym dokumentem określającym prawa człowieka w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Jednakże można mieć poważne wątpliwości co do ochrony, jaką ma ona faktycznie zapewniać (pojawiają się opinie, że jej obecnie nie zapewnia ze względu na działania rządu).

W Rzeczypospolitej Polskiej jednym z organów mających w zadaniach statutowych ochronę bezpieczeństwa obywateli - również w zakresie łamania praw człowieka – jest Policja, którą możemy zdefiniować jako niemilitarną organizację, której rząd nadał generalne prawo do stosowania przymusu w celu wykonania prawa i której fundamentalnym celem jest reagowanie na konflikty wynikające z niezgodnego z prawem zachowania. Formacja ta powinna także urzeczywistniać poszanowanie przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka. Jednakże ostatnio znaczna część działań policji traktowana jest przez społeczeństwo i opinię publiczną jako sprzeczne z celem istnienia tego organu. Nadużywanie siły, nieludzkie traktowanie podejrzanych oraz osób zatrzymanych, bezpodstawne przeszukania – to kluczowe zarzuty z jakimi musiała w ostatnich latach zmierzyć się polska Policja. By obywatele czuli się bezpieczniej, muszą nie tylko znać swoje prawa, ale również ufać kluczowym organom państwowym.

W pracy mam zamiar zaprezentować kluczowe problemy związane z łamaniem praw człowieka w Polsce (brak podpisania i ratyfikowania wybranych konwencji,

blokowanie pewnych rozwiązań, które mogłyby lepiej chronić obywateli itp.), poprzez naszkicowanie kontrastu międzynarodowego i krajowego. Omówione zostaną główne zadania Policji oraz zaprezentowane prawa człowieka, które organy ścigania mają obowiązek respektować. Omówiony zostanie także system kontroli działalności Policji w RP, a także przeanalizowane zostaną kluczowe problemy związane z łamaniem praw człowieka przez Policję w Polsce w latach 2013-2018 (m. in. naruszanie prawa do zgromadzeń, naruszanie wolności od tortur, nieludzkiego traktowania, naruszanie nietykalności cielesnej podczas badań medycznych na komisariacie, pobicie, zabójstwo). Ostatecznie analiza statystyk dotyczących ilości skarg na działania Policji zarówno w Polsce (w sposób ogólny), jak i w województwie dolnośląskim (liczba skarg, czego dotyczyły, ile zostało umorzonych, ile zakończyło się procesem, jakie były wyroki, jakie prawa zostały złamane) pozwoli mi mam nadzieję znaleźć odpowiedź na kluczowe pytania związane z tematyką pracy.

Analiza w dysertacji została przeprowadzona w ramach 4 rozdziałów:

Rozdział 1 niniejszej pracy doktorskiej dotyczy ogólnej charakterystyki przestrzegania praw człowieka w działalności Policji. W rozdziale tym zostanie przedstawione pojęcie praw człowieka wraz z zarysowaniem historycznym opisującym pokrótce etapy rozwoju praw człowieka w myśli filozoficznej i prawniczej. Następnie ukazane zostaną fundamentalne mechanizmy ochrony praw człowieka. Zamiarem tego rozdziału jest także wskazanie na obszary praw człowieka, które mogą być zagrożone poprzez działalność Policji. Następnie wykazane zostaną typy procedur reagowania na naruszenia i łamanie praw podstawowych w ramach działalności policji.

W rozdziale 2 przedstawione zostaną uniwersalne (związane ze strukturami Organizacji Narodów Zjednoczonych) a także regionalne systemy ochrony praw człowieka oraz związane z nimi standardy przestrzegania praw podstawowych w działalności policji. Wśród systemów regionalnych scharakteryzowane zostaną procedury związane z Radą Europy, Unią Europejską oraz Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

W rozdziale 3 zostaną przedstawione reguły przestrzegania praw człowieka przez Policję na gruncie ustawodawstwa polskiego. Wskazane zostaną uregulowanie prawne zawarte w Konstytucji III RP, ustawach szczegółowych (m.in. Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej) i ratyfikowanych umowach międzynarodowych (ważnym elementem będzie wykazanie nieratyfikowanych umów międzynarodowych), a także aktach wykonawczych.

W rozdziale 4 przedstawione zostaną normy przestrzegania praw człowieka w działalności Policji w świetle badań działalności funkcjonariuszy w województwie dolnośląskim. Na podstawie dostarczonych materiałów przedstawione zostaną najczęściej łamane prawa człowieka, przyczyny takiego stanu rzeczy w oczach społeczeństwa oraz funkcjonariuszy policji. Przeprowadzona zostanie analiza zasadności składanych skarg oraz sposobów zakończenia postępowania skargowego. Wskazane zostaną wdrożone i planowane sposoby zapobiegania łamaniu praw człowieka przez Policję. Na podstawie wcześniejszych badań wysnute zostaną wnioski końcowe oraz przedstawione zostaną proponowane zmiany mające na celu zwiększenie ochrony praw człowieka w działalności Policji.